

77/12
16

M F

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1118

B.A./B.Sc. 3rd Semester

MUSIC (Vocal)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—50

Note :— (1) Attempt any *five* questions.

(2) Question No. 1 is compulsory.

(3) All questions carry equal marks.

1. Answer the following :

(i) How many Ragas are used in Sri Guru Granth Sahib ?

(a) 31

(b) 62

(c) 108

(d) 84

(ii) Alap is :

(a) Variety of Swar Combinations

(b) Speed variation of Sur Combinations

(c) Elaboration of the Raga

(d) Mukh Ang of the Raga

(iii) Number of Beats of Sooltaal are same as in :

(a) Chartaal

(b) Jhaptaal

(c) Tivra

(d) Dhamaar

- (iv) Time of Assaa Dee Vaar Dee Kirtan Chauki :
- (a) Early Morning
 - (b) Noon
 - (c) Afternoon
 - (d) Midnight
- (v) Gharana of Bade Gulam Ali Khan :
- (a) Punjab
 - (b) Kapurthala
 - (c) Patiala
 - (d) Kasoor
- (vi) Pandit Bhimsen Joshi got Bharat Ratana in :
- (a) 2005
 - (b) 2007
 - (c) 2008
 - (d) 2009
- (vii) Gharana of Pandit Bhimsen Joshi :
- (a) Kirana
 - (b) Banaras
 - (c) Haryana
 - (d) Delhi
- (viii) How many strings are used in traditional Tanpura ?
- (a) 2
 - (b) 4
 - (c) 8
 - (d) 16
- (ix) Gitkari is a form of :
- (a) Alap
 - (b) Taan
 - (c) Taal
 - (d) Raga

- (x) Gurmat Sangeet is a :
- Musicological System
 - Singing Form
 - Singing Style
 - Gurbani Recitation. 10
- Discuss the contribution of Punjab in promoting Indian Classical Music, during 14th to 17th century. 10
 - Define Bol Baant and Upaj. 10
 - What do you know about Sahayak Nadas of Tanpura ? 10
 - Discuss five different forms of Taan being used in Hindustani Music. 10
 - Write the contribution of Pandit Vinayak Rao Patwardhan in the field of Hindustani Music. 10
 - How Laya and Taal are attached to each other ? Discuss. 10
 - What is Kirtan Chauki ? Discuss any two Kirtan Chaukies. 10

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :-** (1) ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
 (2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
 (3) ਸਭ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।
- ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
 (i) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ?
 (ੳ) 31
 (ਅ) 62
 (ੲ) 108
 (ਸ) 84

(ii) ਆਲਾਪ :

- (ੳ) ਸੁਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਵੰਨਗੀ
- (ਅ) ਸੁਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਲੈਆਤਮਿਕ ਭਿੰਨਤਾ
- (ੲ) ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ
- (ਸ) ਰਾਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ

(iii) ਸੂਲਤਾਲ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਤਾਲ :

- (ੳ) ਚਾਰ ਤਾਲ
- (ਅ) ਝੱਪਤਾਲ
- (ੲ) ਤੀਵਰਾ
- (ਸ) ਧਮਾਰ

(iv) ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਕੀਰਤਨ ਚਉਕੀ ਦਾ ਸਮਾਂ :

- (ੳ) ਸਵੇਰ
- (ਅ) ਦੁਪਹਿਰ
- (ੲ) ਸ਼ਾਮ
- (ਸ) ਅੱਧੀ ਰਾਤ

(v) ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘਰਾਣਾ :

- (ੳ) ਪੰਜਾਬ
- (ਅ) ਕਪੂਰਥਲਾ
- (ੲ) ਪਟਿਆਲਾ
- (ਸ) ਕਸੂਰ

(vi) ਪੰਡਤ ਭੀਮ ਸੈਨ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਰ੍ਹਾ :

- (ੳ) 2005
- (ਅ) 2007
- (ੲ) 2008
- (ਸ) 2009

(vii) ਪੰਡਤ ਭੀਮ ਸੈਨ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਘਰਾਣਾ :

- (ੳ) ਕਿਰਾਨਾ
- (ਅ) ਬਨਾਰਸ
- (ੲ) ਹਰਿਆਣਾ
- (ਸ) ਦਿੱਲੀ

(viii) ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਤਾਨਪੁਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (ੳ) 2
- (ਅ) 4
- (ੲ) 8
- (ਸ) 16

(ix) ਗੀਤਕਾਰੀ ਇੱਕ ਵੰਨਗੀ ਹੈ :

- (ੳ) ਆਲਾਪ
- (ਅ) ਤਾਨ
- (ੲ) ਤਾਲ
- (ਸ) ਰਾਗ

(x) ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਕੀ ਹੈ ?

- (ੳ) ਸੰਗੀਤ ਵਿਗਿਆਨ
- (ਅ) ਗਾਇਨ ਵੰਨਗੀ
- (ੲ) ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ
- (ਸ) ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਇਨ

10

2. 14ਵੀਂ ਤੋਂ 17ਵੀਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
3. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ : ਬੋਲ ਬਾਂਟ, ਉਪਜ। 10
4. ਤਾਨਪੁਰੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਨਾਦ ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? 10

5. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਪੰਜ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
6. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਡਿਤ ਵਿਨਾਇਕ ਰਾਓ ਪਟਵਰਧਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
7. ਤਾਲ ਅਤੇ ਲੈਅ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਇਸ ਕਥਨ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ। 10
8. ਕੀਰਤਨ ਚੌਕੀ ਕੀ ਹੈ ? ਕੋਈ ਦੋ ਕੀਰਤਨ ਚੌਕੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— (1) ਕੋਈ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਭਨ ਕਰੋਂ।

(2) ਪ੍ਰਭਨ ਕ੍ਰ. 1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

(3) ਸਭੀ ਪ੍ਰਭਨੋਂ ਕੇ ਅਂਕ ਸਮਾਨ ਹੈਂ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕੇ ਉਤਰ ਦੇਂ :

(i) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਕਿਤਨੇ ਰਾਗੋਂ ਕਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ?

(ਕ) 31

(ਖ) 62

(ਗ) 108

(ਘ) 84

(ii) ਆਲਾਪ ਹੈ :

(ਕ) ਸੁਰ ਯੁਗਮ ਕੀ ਵਿਵਿਧਤਾ

(ਖ) ਸੁਰ ਯੁਗਮ ਕੀ ਗਤਿ ਪਰਿਵਰਤਨ

(ਗ) ਰਾਗ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰ

(ਘ) ਰਾਗ ਕਾ ਸੁਖ ਅੰਗ

- (iii) सूलताल के ताल की संख्या समान है _____ ।
- (क) चारताल में
(ख) झपताल में
(ग) तीव्र ताल में
(घ) धमार ताल में
- (iv) आसा दी वार दी कीर्तन चौकी का समय :
- (क) प्रातःकाल
(ख) दोपहर
(ग) दोपहर के बाद
(घ) आधी रात
- (v) बड़े गुलाम अली खान का घराना :
- (क) पंजाब
(ख) कपूर्थला
(ग) पटियाला
(घ) कसूर
- (vi) पंडित भीमसेन जोशी को भारत रत्न _____ में मिला ।
- (क) 2005
(ख) 2007
(ग) 2008
(घ) 2009
- (vii) पंडित भीमसेन जोशी का घराना :
- (क) किराना
(ख) बनारस
(ग) हरियाणा
(घ) दिल्ली

(viii) पारंपरिक तानपुरा में कितने तारों का इस्तेमाल होता है ?

(क) 2

(ख) 4

(ग) 8

(घ) 16

(ix) गीतकारी रूप है _____ ।

(क) आलाप

(ख) तान

(ग) ताल

(घ) राग

(x) गुरमत संगीत एक _____ है ।

(क) संगीत शास्त्रीय प्रणाली

(ख) गायन रूप

(ग) गायन शैली

(घ) सस्वर गुरबानी

10

2. 14वीं से 17वीं सदी में भारतीय संगीत के प्रचार में पंजाब के योगदान पर चर्चा कीजिए। 10
3. बोल बांट और उपज को परिभाषित करें। 10
4. तानपुरा के सहायक नाद के बारे में आप क्या जानते हैं ? 10
5. हिन्दुस्तानी संगीत में तान के पाँच भिन्न रूपों के बारे में चर्चा करें। 10
6. पंडित विनायक राव पटवर्धन का हिन्दुस्तानी संगीत में योगदान को लिखें। 10
7. लय और ताल आपस में किस प्रकार जुड़े हैं ? चर्चा कीजिए। 10
8. कीर्तन चौकी क्या है ? किन्हीं दो कीर्तन चौकीयों की चर्चा कीजिए। 10